

Існують міжнародні документи та платформи, які можуть бути використані для запобігання сексуальному кібернасильству: Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Декларація про ліквідацію насильства щодо жінок, Пекінська декларація та Платформа дій тощо. Проте використання цього інструменту може бути обмежене через прогалини в національних законодавствах та відсутність дієвих інструментів та механізмів для запобігання на державному рівні (Faith & Fraser, 2018).

Отже, сексуальне кібернасильство - це не нове явище, проте досить поверхово досліджене в Україні. Воно має такі ж важкі негативні наслідки для постраждалих, як і офлайн насильство. А тому необхідно вивчати закордонний досвід і впроваджувати різні способи запобігання такому виду насильства. Вони можуть варіюватися від використання масштабних міжнародних платформ до невеликих громадських ініціатив.

Список використаних джерел:

1. Faith, B., & Fraser, E. (2018). What Works to Prevent Cyber Violence against Women and Girls, *VAWG Helpdesk Research Report* No. 212. London, UK: VAWG Helpdesk.
2. Harder, S. K., Jørgensen, K. E., Gårdshus, J. P., & Demant, J. (2019). Digital sexual violence. *Rape in the Nordic Countries*, 205–223. <https://doi.org/10.4324/9780429467608-13>
3. Peterson, J., & Densley, J. (2017). Cyber violence: What do we know and where do we go from here? *Aggression and Violent Behavior*, 34, 193–200. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.01.012>
4. RASASC. (2020, May 1). *Online safety; challenging the narrative around sexual violence*. Rape Crisis South London. Retrieved February 2, 2022, from <https://www.rasasc.org.uk/online-safety-challenging-the-narrative-around-sexual-violence/>
5. Vogels, E. A. (2021, May 25). The state of online harassment. Pew Research Center: Internet, Science & Tech. Retrieved February 2, 2022, from <https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/>
6. uOttawa. (n.d.). *Cybersexual violence*. Sexual violence: support and prevention. Retrieved February 2, 2022, from <https://www.uottawa.ca/sexual-violence-support-and-prevention/cybersexual-violence>

Нагорна О. С.,
студентка 4 курсу кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
e-mail: oleksandra.nahorna@ukma.edu.ua
Науковий керівник: **Бондаренко Н. Б.,**
кандидат психологічних наук,
Національний університет «Києво-Могилянська Академія»
e-mail: bonnat@ukma.edu.ua

ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ БЕЗДОМНИХ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

У 2020 році світ зіткнувся з серйозним викликом, який вплинув майже на всі сфери людського життя. Цим викликом стала пандемія небезпечного вірусного захворювання Covid-19, яка спричинила негативні соціально-економічні наслідки, соціальну ізоляцію та погіршення психоемоційного стану людей. За словами Генерального секретаря ООН Guterres (2020), пандемія виявила прогалини в наданні державних послуг, а також структурні

нерівності, що заважають доступу до них. Дослідники з Департаменту з економічних та соціальних питань Організації Об'єднаних Націй зазначають, що вплив пандемії найбільше стосується бідних та вразливих верств населення, або тих, хто перебуває у складних життєвих обставинах (далі - СЖО), до яких відносять людей похилого віку, біженців, мігрантів й, безперечно, бездомних людей.

Станом на 2019 рік у світі нараховувалось приблизно 154 мільйони бездомних людей (Brannon, 2019). National Alliance to end homelessness (2021) заявляє, що в США у 2020 році виявили близько 580 тисяч таких осіб, 30% з яких жили на вулиці сім'ями (National Alliance to end homelessness, 2021). На думку, Ковалишина І., президента об'єднання «Народна допомога, в Україні кількість бездомних людей сягає 200 тисяч осіб. Проте і ці цифри не є точними, адже далеко не кожна особа стає на облік бездомних громадян. Цій великій кількості людей властива правова незахищеність, незадовільний стан здоров'я, безробіття та мала кількість закладів з надання допомоги чи підтримки (Романова & Черна, 2016).

З виникненням нових суспільних умов внаслідок пандемії у бездомних людей з'явилися нові виклики та потреби. По-перше, з огляду на особливості способу життя, постійну нестачу їжі, перебування на холоді та недосипання, вони виявились найбільш вразливими до цього захворювання. До того ж, бездомні люди не мають можливості самоізолюватися, що є однією з умов мінімізації ризиків захворюти на Covid-19 (Вербицький et. al., 2020).

У своєму дослідженні Боброва & Ломоносова (2020) вказали на неможливість для бездомних людей отримати місце для ночівлі внаслідок заборони відвідування парків, інших громадських місць, закриття вокзалів під час карантину. Дослідник Fessler (2021) зазначає, що більшість таких притулків або пунктів в період карантинних заходів були вимушені обмежити кількість відвідувачів, внаслідок чого багато людей, які потребували притулку, опинилися вночі на вулиці (Fessler, 2021). Викликом для безпритульних людей стало також скасування міського та міжміського сполучення, що позбавило їх змоги дістатися до пунктів надання допомоги, місць роздачі їжі для бездомних громадян. Також транспортні обмеження під час карантину унеможливили доступ до мінімальних ресурсів для виживання тим бездомним людям, які мали підробіток, але не могли дістатися до роботи (Боброва et. al., 2020).

Отже, пандемія Covid-19 поставила перед людством нові виклики та обмеження. Нові умови життя внаслідок пандемії та карантинних заходів негативно позначилися на можливостях виживання бездомних людей в Україні. Обмеження у пересуванні, інші карантинні міри значно ускладнили можливість задовольняти базові потреби: мати доступ до їжі, роботи, перепочинку у нічліжках, а також спровокували підвищення ризиків захворюти. Питання допомоги бездомним людям потребують уваги в контексті їх адаптації до нових умов життя.

Список використаних джерел:

1. Brannon A. (2019). Homelessness statistics reveal a problem that's bigger than us, but not beyond solving. *New Story*. Retrieved from: <https://newstorycharity.org/homelessness-statistics/>
2. Guterres A. (2020). We are all in this together: Human rights and Covid-19 Response and Recovery. Retrieved from: <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/we-are-all-t>
3. National Alliance to end homelessness. (2021). State of Homelessness: 2021 edition. Retrieved from: <https://endhomelessness.org/homelessness-in-america/homelessness-statistics/state-of-homelessness-2021/#:~:text=The%20Basics,the%20diversity%20of%20our%20country>
4. Боброва А., Герасим Г., Бабиш К. & Сав'яненко М. (2020). Коронавірус і безпека бездомних людей: аналіз наслідків пандемії. *Cedos*. Отримано з: https://cedos.org.ua/researches/koronavirus-i-bezpeka-bezdomnykh-liudei-analiz-naslidkiv-pandemii/#policiuvanna_bezdomnosti
5. Боброва А. & Ломоносова Н. (2020). Коронавірус і соціальний захист: між реформою і кризою. *Cedos*. Отримано з: <https://cedos.org.ua/researches/koronavirus-i-sotsialnyi-zakhyst-mizh-reformoiu-i-kryzoiu/>
6. Романова Н. Ф. & Черна К. Ф. (2016). Реалізація соціальних програм реінтеграції бездомних осіб благодійними фондами та організаціями. *Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Отримано з: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11683/Romanova_Realizatsiia_sotsialnykh_prohram_eintehratsii.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Fessler P. (2021). HUD: Growth Of Homelessness During 2020 Was 'Devastating,' Even Before The Pandemic. *NPR*. Retrieved from: <https://www.npr.org/2021/03/18/978244891/hud-growth-of-homelessness-during-2020-was-devastating-even-before-the-pandemic>

Трофименко Марія,

студентка 4 курсу кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА

e-mail: trofimenko.m@ukr.net

Науковий керівник: **Бондаренко Н. Б.,**

кандидат психологічних наук,

Національний університет «Києво-Могилянська Академія»

e-mail: bonnat@ukma.edu.ua

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОГО СПІЛКУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Питання булінгу в навчальних закладах сьогодні стоїть дуже гостро. За даними дослідження ЮНІСЕФ, в Україні 67% дітей у віці від 11 до 17 років стикалися з проблемою булінгу, а 24% - постраждали від булінгу. Задля вирішення цього питання заклади освіти мають надати знання і допомогти розвинути вміння та навички, необхідні для здорового та продуктивного життя як у дитячому та юнацькому, так і в дорослому віці (МОН, 2020). Одним з дієвих інструментів для створення безпечного освітнього середовища може стати навчання дітей основам ненасильницького спілкування та його впровадження в освітній процес.

Ненасильницьке спілкування (ННС) — це модель комунікаційного підходу, розроблена Маршалом Розенбергом на початку 1960-х років. ННС пропонує інструменти та принципи, які підтримують принцип ненасильства, емпатії та спільного спілкування (Branscomb, 2011).

Одне із завдань ненасильницького спілкування — просування ідеї мирного вирішення конфліктів та покращення внутрішньоособистісних і міжособистісних стосунків (Branscomb, 2011, Qudsyi, Trimulyaningsih, Novitasari, Stueck, 2018). У освітньому середовищі така комунікаційна модель підвищує залучення та взаємодію учнів на заняттях та у позакласній